

สรุปกฎหมาย ครอบครัว (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1)

Deedee e-book

สารบัญ

การสมรส.....	1
การหมั้น.....	2
หลักทั่วไปของการหมั้น.....	2
• ข้อความทั่วไป.....	2
เงื่อนไขของการหมั้น.....	2
• อายุของคู่หมั้น (ม. 1435).....	2
• การหมั้นของผู้เยาว์ (ม. 1436).....	3
• ของหมั้นและสินสอด (ม. 1437).....	3
○ ของหมั้น.....	3
○ สินสอด.....	4
ผลของการหมั้น.....	5
• การหมั้นไม่เป็นเหตุขอให้บังคับการสมรส (ม. 1438).....	5
การผิดสัญญาหมั้น.....	5
การผิดสัญญาหมั้น กรณีทั่วไป.....	5
• ผลของการผิดสัญญาหมั้น (ม. 1439).....	5
• ค่าทดแทนเพราะการผิดสัญญาหมั้น (ม. 1440).....	6
• ลักษณะของค่าทดแทน (ม. 1447).....	7
การผิดสัญญาหมั้น กรณีเฉพาะ.....	7
• กรณีคู่หมั้นตายก่อนสมรส (ม. 1441).....	7
• กรณีเกิดเหตุสำคัญแก่ผู้รับหมั้น (ม. 1442).....	8
• กรณีเกิดเหตุสำคัญแก่ผู้หมั้น (ม. 1443).....	8
• กรณีบอกเลิกสัญญาหมั้นเพราะการกระทำชั่วร้ายแรง (ม. 1444).....	9
• การเรียกค่าเสียหายจากผู้อื่นที่ร่วมประเวณี หรือสนองความใคร่กับคู่หมั้นของตน (ม. 1445).....	9
• การเรียกค่าเสียหายจากผู้ข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้น (ม. 1446).....	10
อายุความ.....	10
• อายุความการเรียกค่าทดแทน (ม. 1447/1).....	10
• อายุความการเรียกคืนของหมั้น (ม. 1439).....	11
ตัวอย่างคำพิพากษา.....	12

เงื่อนไขและวิธีการสมรส.....	15
เงื่อนไขของการสมรส.....	15
- อายุของคู่สมรส (ม. 1448)..... - คู่สมรสต้องไม่วิกลจริตหรือเป็นคนไร้ความสามารถ (ม. 1449)..... - ห้ามญาติสืบสายโลหิตหรือพี่น้องสมรสกัน (ม. 1450)..... - ห้ามผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมสมรสกัน (ม. 1451)..... - ห้ามสมรสซ้อน (ม. 1452)..... - การสมรสใหม่ของหญิงที่มีคู่สมรสเดิมเป็นชาย (ม. 1453)..... - การสมรสของผู้เยาว์..... - ผู้เยาว์สมรสได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอม (ม. 1454)..... - วิธีการให้ความยินยอมแก่ผู้เยาว์ในการสมรส (ม. 1455)..... - กรณีที่ผู้เยาว์อาจร้องขอศาลเพื่ออนุญาตให้สมรส (ม. 1456).....	15 15 15 16 16 16 17 17 17 17
วิธีการสมรส.....	18
- วิธีการสมรสตามกฎหมาย (ม. 1457)..... - การแสดงความยินยอมของคู่สมรสต่อหน้านายทะเบียน (ม. 1458)..... - การสมรสในต่างประเทศ (ม. 1459)..... - การสมรสในพฤติการณ์พิเศษ (ม. 1460).....	18 18 19 20
ตัวอย่างคำพิพากษา.....	21
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส.....	22
การอยู่กินกันฉันคู่สมรส.....	22
- การอยู่กินกันฉันคู่สมรสและช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดู (ม. 1461)..... - การขอให้ศาลสั่งให้ตนอยู่ต่างหากระหว่างสมรส (ม. 1462).....	22 22
กรณีคู่สมรสฝ่ายหนึ่งมีปัญหาด้านความสามารถ.....	23
- การตั้งให้คู่สมรสเป็นผู้อุปการะหรือผู้พิทักษ์ (ม. 1463)..... - กรณีคู่สมรสวิกลจริตแต่อีกฝ่ายไม่เลี้ยงดู (ม. 1464)..... - วิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองคู่สมรสฝ่ายวิกลจริต (ม. 1464/1).....	23 24 25
ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส.....	26
สัญญาเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน.....	26
สัญญาก่อนสมรส.....	26
- คู่สมรสสามารถทำสัญญาก่อนสมรส (ม. 1465)..... - แบบของสัญญาก่อนสมรส (ม. 1466)..... - การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรส (ม. 1467).....	26 27 27

• ข้อความในสัญญาก่อนสมรสไม่กระทบบุคคลอื่นที่ทำการโดยสุจริต (ม. 1468).....	27
สัญญาระหว่างสมรส.....	28
• การทำสัญญาระหว่างสมรส (ม. 1469).....	28
สินส่วนตัวและสินสมรส.....	29
สินส่วนตัว.....	29
• ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัว (ม. 1471).....	29
○ ทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนสมรส.....	29
○ การได้มาโดยการรับมรดก.....	30
• สินส่วนตัวที่เปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่น (ม. 1472).....	30
• ผู้มีอำนาจจัดการสินส่วนตัว (ม. 1473).....	30
สินสมรส.....	30
• ทรัพย์สินที่เป็นสินสมรส (ม. 1474).....	30
• กรณีกฎหมายไม่ได้ระบุว่าเป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรส (ม. 1470).....	31
• การขอมือชื่อในเอกสารสำคัญของสินสมรส (ม. 1475).....	31
• การจัดการสินสมรสที่ต้องจัดการร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่าย (ม. 1476).....	32
• วิธีการให้ความยินยอมของคู่สมรส (ม. 1479).....	33
• การขอให้ศาลอนุญาตจัดการสินสมรสแทนคู่สมรส (ม. 1478).....	33
• การจัดการสินสมรสโดยไม่ได้รับความยินยอม (ม. 1480).....	33
• การจัดการสินสมรสแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนด (ม. 1476/1).....	34
• การฟ้องคดีเกี่ยวกับการบำรุงรักษาหรือเพื่อประโยชน์ของสินสมรส (ม. 1477).....	34
• การทำพินัยกรรมยกสินสมรส (ม. 1481).....	34
• อำนาจจัดการสินสมรสกรณีฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการฝ่ายเดียว (ม. 1482).....	35
• คู่สมรสมีอำนาจจัดการสินสมรสฝ่ายเดียวจะทำให้สินสมรสเสียหายถึงขนาด (ม. 1483).....	35
• การขอแก้ไขคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรส (ม. 1484/1).....	35
• การขอมีอำนาจจัดการสินสมรสโดยเฉพาะหรือร่วมจัดการ (ม. 1485).....	36
• การแจ้งคำสั่งต่อนายทะเบียน (ม. 1486).....	36
หนี้สินของคู่สมรส.....	36
• การห้ามยึดหรืออายัดทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส (ม. 1487).....	36
• การชำระหนี้สินส่วนตัว (ม. 1488).....	37
• หนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน (ม. 1489).....	37
• การชำระหนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน (ม. 1489).....	38
การแยกสินสมรส.....	38
• การขอแยกสินสมรสกรณีทั่วไป (ม. 1484).....	38
• การแยกสินสมรสเพราะล้มละลาย (ม. 1491).....	39
• ผลของการแยกสินสมรส (ม. 1492).....	39

• การยกเลิกการแยกสินสมรส (ม. 1492/1).....	40
• การช่วยค่าใช้จ่ายเมื่อไม่มีสินสมรสแล้ว (ม. 1493).....	40

ตัวอย่างคำพิพากษา.....	41
-------------------------------	-----------

ความเป็นโมฆะของการสมรส.....	45
------------------------------------	-----------

• การสมรสจะเป็นโมฆะเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด (ม. 1494).....	45
• เหตุที่ทำให้การสมรสเป็นโมฆะ (ม. 1495).....	45
• การแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ เพราะเหตุวิกลจริต, คนไร้ความสามารถ, ญาติสืบสายโลหิตหรือคู่สมรสไม่ยินยอม (ม. 1496).....	46
• การแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ เพราะการสมรสซ้อน (ม. 1497).....	46
• การแจ้งนายทะเบียนเรื่องการสมรสเป็นโมฆะ (ม. 1497/1).....	46
• ผลในทางทรัพย์สินเมื่อการสมรสเป็นโมฆะ (ม. 1498).....	47
• ผลในทางสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสที่เป็นโมฆะ (ม. 1499).....	47
• ผลในทางค่าทดแทนและค่าเลี้ยงชีพ กรณีการสมรสเป็นโมฆะ (ม. 1479).....	48
• การตกลงเกี่ยวกับบุตรเมื่อการสมรสเป็นโมฆะ (ม. 1498/1).....	49
• การสมรสที่เป็นโมฆะไม่กระทบบุคคลภายนอกที่สุจริต (ม. 1500).....	49

การสิ้นสุดของการสมรส.....	50
----------------------------------	-----------

ข้อความทั่วไป.....	50
---------------------------	-----------

• เหตุที่ทำให้การสมรสสิ้นสุด (ม. 1501).....	50
---	----

การเพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆียะ.....	50
--	-----------

ข้อความทั่วไป.....	50
---------------------------	-----------

• การสมรสที่เป็นโมฆียะจะสิ้นสุดเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน (ม. 1502).....	50
• เหตุที่สามารถขอให้ศาลเพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆียะ (ม. 1503).....	51

การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะอายุ.....	51
---	-----------

• การเพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะอายุ (ม. 1504).....	51
--	----

การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะสำคัญผิดตัว, ถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่.....	52
--	-----------

• การเพิกถอนการสมรสเพราะสำคัญผิดตัวคู่สมรส (ม. 1505).....	52
• การเพิกถอนการสมรสเพราะถูกกลฉ้อฉล (ม. 1506).....	52
• การเพิกถอนการสมรสเพราะถูกข่มขู่ (ม. 1507).....	53
• ผู้มีสิทธิเพิกถอนการสมรสเพราะสำคัญผิดตัว, ถูกกลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่ (ม. 1508).....	53
○ กรณีทั่วไป.....	53
○ กรณีผู้มีสิทธิขอให้เพิกถอนเป็นคนวิกลจริต.....	54

การสมรสของผู้เยาว์ที่ไม่ได้รับความยินยอม.....	55
--	-----------

• ผลของการสมรสของผู้เยาว์ที่ไม่ได้รับความยินยอม (ม. 1509).....	55
• การเพิกถอนการสมรสของผู้เยาว์ที่ไม่ได้รับความยินยอม (ม. 1510).....	55

การสิ้นสุดของการสมรสที่ศาลเพิกถอน.....	56
• เวลาสิ้นสุดการสมรสที่ศาลเพิกถอน (ม. 1511).....	56
• ใช้เรื่องผลของการหย่าโดยคำพิพากษาโดยอนุโลม (ม. 1512).....	56
• การขอให้ศาลเพิกถอนการสมรสที่เป็นโมฆียะ (ม. 1513).....	56
การหย่า.....	57
ข้อความทั่วไป.....	57
• ประเภทของการหย่า (ม. 1514).....	57
○ การหย่าโดยความยินยอม.....	57
○ การหย่าโดยคำพิพากษา.....	57
การหย่าโดยความยินยอม.....	57
• การหย่าโดยความยินยอมต้องจดทะเบียน (ม. 1515).....	57
การหย่าโดยคำพิพากษา.....	58
• เหตุฟ้องหย่า (ม. 1516).....	58
○ อุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นอันคู่สมรส, เป็นหุ้นหรือมีหุ้น, ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็น อาชญา.....	59
○ การประพฤติชั่ว.....	59
○ การทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจ, หมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอย่าง ร้ายแรง.....	59
○ การจงใจทิ้งร้าง.....	59
○ การทำผิดทัณฑ์บน.....	59
○ การสมคบใจแยกกันอยู่.....	59
○ การสาปสูญ.....	59
○ เหตุหย่าตามกฎหมายอาญา.....	60
• ข้อยกเว้นของเหตุฟ้องหย่า (ม. 1517).....	60
• การให้อภัยเหตุฟ้องหย่า (ม. 1518).....	61
• กรณีคู่สมรสฝ่ายหนึ่งวิกลจริตและมีเหตุฟ้องหย่า (ม. 1519).....	61
• อายุความเหตุฟ้องหย่าตาม ม. 1516(1), (2), (3) หรือ (6) และ ม. 1523 (ม. 1529).....	62
• การขอจัดการชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดีฟ้องหย่า (ม. 1530).....	62
• เวลาที่การหย่ามีผล (ม. 1531).....	62
อำนาจปกครองบุตรภายหลังการหย่า.....	63
• อำนาจปกครองบุตรเมื่อมีการหย่า (ม. 1520).....	63
• การเปลี่ยนผู้ใช้อำนาจปกครอง (ม. 1521).....	63
• การตกลงเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร (ม. 1522).....	64
ทรัพย์สินภายหลังการหย่า.....	64
• การแบ่งทรัพย์สินเมื่อมีการหย่า (ม. 1532).....	64
• การแบ่งสินสมรส (ม. 1533).....	65
• การขอให้สินสมรส (ม. 1534).....	65

• การแบ่งหนี้ภายหลังการสมรสสิ้นสุด (ม. 1535).....	65
ค่าทดแทน	66
• ค่าทดแทนกรณีหย่าเพราะอีกฝ่ายมีชู้ (ม. 1523).....	66
• ค่าทดแทนกรณีหย่าเพราะฝ่ายหนึ่งประสงค์ให้อีกฝ่ายทนไม่ได้ (ม. 1523).....	66
• วิธีการชำระค่าทดแทน (ม. 1525).....	67
ค่าเลี้ยงชีพ	67
• กรณีที่สามารถเรียกค่าเลี้ยงชีพ (ม. 1526).....	67
• ค่าเลี้ยงชีพกรณีหย่าเพราะเหตุวิกลจริตหรือโรคติดต่อร้ายแรง (ม. 1527).....	67
• ค่าเลี้ยงชีพสิ้นสุดเมื่อสมรสใหม่ (ม. 1528).....	68
ตัวอย่างคำพิพากษา	69
บิดามารดากับบุตร	72
บิดามารดา	73
การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย	73
• เด็กที่เกิดจากหญิงที่ไม่ได้สมรสกับชาย (ม. 1546).....	73
• กรณีที่เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา แม้อบิดามารดาไม่ได้สมรสกัน (ม. 1547).....	73
• บุตรที่เกิดระหว่างการสมรสที่ศาลเพิกถอน (ม. 1560).....	73
ข้อสันนิษฐานการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย	74
• ข้อสันนิษฐานกรณีเด็กเกิดขณะสมรส หรือหลังจากการสมรสสิ้นสุด ไม่เกิน 310 วัน (ม. 1536).....	74
• ข้อสันนิษฐานกรณีหญิงสมรสใหม่ (ม. 1537).....	75
• ข้อสันนิษฐานกรณีสมรสซ้อน (ม. 1538).....	75
การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร	76
• กรณีชายไม่รับว่าเป็นบิดาตามข้อสันนิษฐาน (ม. 1539).....	76
• ข้อห้ามฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร (ม. 1541).....	76
• อายุความฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร (ม. 1542).....	77
• การเข้าเป็นคู่ความแทนที่ กรณีชายที่ฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรตายก่อนคดีถึงที่สุด (ม. 1543).....	77
• การฟ้องคดีโดยทายาท กรณีชายตายก่อนฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร (ม. 1544).....	78
• เด็กปฏิเสธการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายคู่สมรสของมารดา (ม. 1545).....	78
การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร	79
• ขั้นตอนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร (ม. 1548).....	79
• การแจ้งว่าผู้ขอจดทะเบียนรับบุตรไม่สมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง (ม. 1549).....	79

• การขอศาลพิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรของบิดา กรณีมีการคัดค้านการจดทะเบียน (ม. 1551)...	80
• ผู้ขอจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรร้องขอถอนผู้ปกครองได้ (ม. 1552).....	81
• ห้ามผู้ขอจดทะเบียนถอนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร (ม. 1559).....	81
• การขอถอนการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร (ม. 1554).....	81

การฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย..... 82

• ข้อสันนิษฐานกรณีมีการฟ้องให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ม. 1555).....	82
• ผู้ฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร (ม. 1556).....	83
• เวลาที่เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ม. 1557).....	84
• การฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรของผู้ตาย (ม. 1558).....	84

ตัวอย่างคำพิพากษา..... 85

สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร..... 86

สิทธิและหน้าที่ทั่วไป..... 86

• สิทธิการใช้ชื่อสกุล (ม. 1561).....	86
• คดีอุทลุม (ม. 1562).....	86
• บุตรต้องเลี้ยงดูบิดามารดา (ม. 1563).....	87
• บิดามารดาต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตร (ม. 1564).....	87
• ผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร (ม. 1565).....	88
• สิทธิขอบิดามารดาในการติดต่อบุตร (ม. 1584/1).....	88

อำนาจปกครอง..... 88

การมีอำนาจปกครอง..... 88

• บิดามารดามีอำนาจปกครองบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (ม. 1566).....	88
• อำนาจปกครองกรณีสมรสกับผู้มิบุตรติด (ม. 1568).....	89
• ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้อุปการะหรือผู้พิทักษ์ของบุตร (ม. 1569).....	89
• กรณีศาลสั่งผู้อื่นเป็นผู้อุปการะของผู้เยาว์ (ม. 1569/1).....	90
• กรณีผู้บรรลุนิติภาวะและไม่มีคู่สมรสเป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ (ม. 1569/1).....	90

สิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครอง..... 91

• สิทธิทั่วไปของผู้ใช้อำนาจปกครอง (ม. 1567).....	91
• คำบอกกล่าวที่ผู้ใช้อำนาจปกครองแจ้งหรือได้รับ (ม. 1570).....	92
• อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของบุตร (ม. 1571).....	92
• การก่อหนี้ที่บุตรจะต้องทำเอง (ม. 1572).....	92
• การจัดการเงินได้ของบุตร (ม. 1573).....	93
• นิติกรรมที่ผู้ใช้อำนาจปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาล (ม. 1574).....	94
○ การขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง โอนสิทธิจำนอง ○ สั่งหาริมทรัพย์หรือสั่งหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้.....	95

○ การทำให้ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ของผู้เยาว์สิ้นสุดทั้งหมดหรือบางส่วน.....	95
○ การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกิน 3 ปี.....	95
○ การให้กู้ยืมเงิน.....	95
○ การประนีประนอมยอมความ.....	95
• กรณีผลประโยชน์ขัดกัน.....	96
○ ความหมายของประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครอง, คู่สมรส หรือบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครอง (ม. 1576).....	96
○ กรณีผู้ใช้อำนาจปกครอง, คู่สมรส หรือบุคคลผู้ใช้อำนาจปกครองมีประโยชน์ขัดกับผู้เยาว์ (ม. 1575).....	96
• การจัดการทรัพย์สินที่โอนให้ผู้เยาว์โดยพินัยกรรมหรือโดยเสน่หา (ม. 1577).....	96
• การส่งมอบทรัพย์สินและบัญชีให้แก่ผู้เยาว์เมื่อสิ้นอำนาจปกครอง (ม. 1578).....	97
• การจัดการทรัพย์สินของบุตร กรณีคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตาย และคู่สมรสอีกฝ่ายจะสมรสใหม่ (ม. 1579).....	98
• เวลาที่รับรองการจัดการทรัพย์สินได้ (ม. 1580).....	99
• อายุความคดีจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ (ม. 1581).....	99
การถอนอำนาจปกครอง.....	100
• การขอให้ศาลสั่งถอนอำนาจปกครอง (ม. 1582).....	100
• การขอกลับมีอำนาจปกครอง (ม. 1583).....	100
• การถูกถอนอำนาจปกครองไม่เป็นเหตุพ้นหน้าที่อุปการะ (ม. 1584).....	101
ตัวอย่างคำพิพากษา.....	102
ความปกครอง.....	105
การตั้งผู้ปกครอง.....	105
• การจัดให้มีผู้ปกครอง (ม. 1585).....	105
• รูปแบบการตั้งผู้ปกครองของผู้เยาว์ (ม. 1586).....	105
• ผู้ที่สามารถเป็นผู้ปกครองได้ (ม. 1587).....	106
• การขอให้เพิกถอนการตั้งผู้ปกครอง (ม. 1588).....	107
• จำนวนของผู้ปกครอง (ม. 1590).....	107
• เวลาเริ่มต้นเป็นผู้ปกครอง (ม. 1591).....	108
การทำบัญชีและการจัดการทรัพย์สิน.....	108
• การทำบัญชีเมื่อเริ่มเป็นผู้ปกครอง (ม. 1592).....	108
• การยื่นสำเนาบัญชีต่อศาลและการชี้แจงเพิ่มเติม (ม. 1593).....	109
• กรณีผู้ปกครองไม่ดำเนินการด้านบัญชี (ม. 1594).....	109
• ห้ามผู้ปกครองทำกิจการก่อนศาลยอมรับบัญชี (ม. 1595).....	109
• การเปิดเผยหนี้ของผู้ปกครอง (ม. 1596).....	110

• ศาลมีอำนาจให้ผู้ปกครองหาประกัน หรือแถลงความเป็นอยู่ของทรัพย์สิน (ม. 1597).....	110
• กรณีผู้อยู่ในปกครองได้รับมรดกหรือการให้โดยเสนหา (ม. 1598).....	110
• การจัดทำบัญชีทรัพย์สินรายปี (ม. 1598/1).....	111

สิทธิหน้าที่ของผู้ปกครอง..... 111

• สิทธิหน้าที่ของผู้ปกครองเช่นเดียวกับผู้ใช้อำนาจปกครอง (ม. 1598/2).....	111
• ผู้ปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม (ม. 1598/3).....	111
• การใช้เงินได้ของผู้อยู่ในปกครอง (ม. 1598/4).....	112
• กรณีที่ผู้ปกครองจะทำกิจการที่สำคัญ (ม. 1598/5).....	112
• บำเหน็จของผู้ปกครอง (ม. 1598/14).....	113

การสิ้นสุดความปกครอง..... 114

• กรณีความปกครองสิ้นสุดเพราะเหตุจากผู้อยู่ในปกครอง (ม. 1598/6).....	114
• กรณีความปกครองสิ้นสุดเพราะเหตุจากผู้ปกครอง (ม. 1598/7).....	114
• เหตุถอนผู้ปกครอง (ม. 1598/8).....	114
• ผู้มีสิทธิร้องขอให้ถอนผู้ปกครอง (ม. 1598/9).....	115
• การตั้งผู้จัดการชั่วคราวระหว่างศาลพิจารณาถอนผู้ปกครอง (ม. 1598/10).....	115
• การส่งมอบทรัพย์สินหรือจัดทำบัญชีเมื่อความปกครองสิ้นสุด (ม. 1598/11).....	115
• การติดดอกเบี้ยบนเงินที่ต้องคืนให้กัน (ม. 1598/12).....	116
• บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของผู้ปกครอง (ม. 1598/13).....	116

กรณีคนไร้ความสามารถ..... 116

• สิทธิหน้าที่ของคู่สมรสที่เป็นผู้อนุบาล (ม. 1598/15).....	116
• การจัดการทรัพย์สินของคู่สมรสที่เป็นคนไร้ความสามารถ (ม. 1598/16).....	117
• กรณีศาลตั้งผู้ที่ไม่ใช่คู่สมรสเป็นผู้อนุบาล (ม. 1598/17).....	117
• อำนาจปกครองของผู้อนุบาล (ม. 1598/18).....	118

ตัวอย่างคำพิพากษา..... 118

บุตรบุญธรรม..... 119

เงื่อนไขการรับบุตรบุญธรรม..... 119

• อายุที่มีสิทธิรับบุตรบุญธรรม (ม. 1598/19).....	119
• ความยินยอมของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม (ม. 1598/20).....	119
• ความยินยอมของบิดามารดา (ม. 1598/21).....	120
• การรับผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้งจากสถานสงเคราะห์เด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ม. 1598/22).....	120
• การรับผู้เยาว์ที่ไม่ถูกทอดทิ้งจากสถานสงเคราะห์เด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ม. 1598/23).....	121
• กรณีผู้มีอำนาจยินยอมแทนสถานสงเคราะห์เด็กจะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ม. 1598/24).....	121
• ความยินยอมของคู่สมรส (ม. 1598/25).....	122
• ผู้เยาว์มีผู้รับบุตรบุญธรรมได้คนเดียว (ม. 1598/26).....	122

• ความสมบูรณ์ของการรับบุตรบุญธรรม (ม. 1598/27).....	123
ผลของการรับบุตรบุญธรรม.....	123
• ฐานะของบุตรบุญธรรม (ม. 1598/28).....	123
• ผู้รับบุตรบุญธรรมไม่เป็นทายาทโดยธรรมของบุตรบุญธรรม (ม. 1598/29).....	124
• ผู้รับบุตรบุญธรรมเรียกทรัพย์สินจากกองมรดกของบุตรบุญธรรม (ม. 1598/30).....	124
การเลือกรับบุตรบุญธรรม.....	125
การเลือกรับบุตรบุญธรรมโดยความตกลง.....	125
• วิธีการตกลงเลือกรับบุตรบุญธรรม (ม. 1598/31).....	125
การเลือกรับบุตรบุญธรรมโดยการสมรส.....	126
• ผลของการสมรสระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม (ม. 158/32).....	126
การเลือกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษา.....	126
• เหตุฟ้องเลือกรับบุตรบุญธรรม (ม. 1598/33).....	126
• อายุความฟ้องเลือกรับบุตรบุญธรรม (ม. 1598/34).....	127
• ผู้มีอำนาจฟ้องคดีเลือกรับบุตรบุญธรรม (ม. 1598/35).....	127
• เวลาที่การเลือกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษามีผล (ม. 1598/36).....	127
ผลของการเลือกรับบุตรบุญธรรม.....	128
• บิดามารดากลับมามีอำนาจปกครอง (ม. 1598/37).....	128
ตัวอย่างคำพิพากษา.....	129
คำอุปการะเลี้ยงดู.....	130
• ลักษณะของคำอุปการะเลี้ยงดู (ม. 1598/38).....	131
• การแก้ไขคำอุปการะเลี้ยงดู (ม. 1598/39).....	132
• การชำระคำอุปการะเลี้ยงดู (ม. 1598/40).....	132
• สิทธิได้รับคำอุปการะเลี้ยงดูเป็นสิทธิเฉพาะตัว (ม. 1598/41).....	133
ตัวอย่างคำพิพากษา.....	134

การสมัคร

การหมั้น

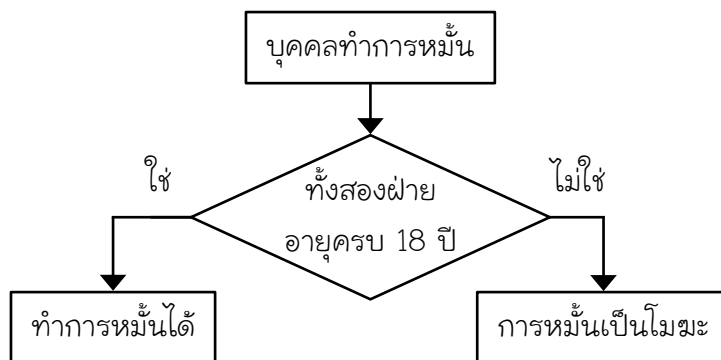
หลักทั่วไปของการหมั้น

ข้อความทั่วไป

- การหมั้นเป็นสัญญาที่ก่อสถานะของผู้หมั้นให้มีความเกี่ยวพันทางส่วนตัวและทางทรัพย์สินบางประการ
- กฎหมายไม่ได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้สมรสต้องทำการหมั้นก่อน แต่กำหนดเรื่องหมั้นไว้เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้หมั้นตามกฎหมายเท่านั้น

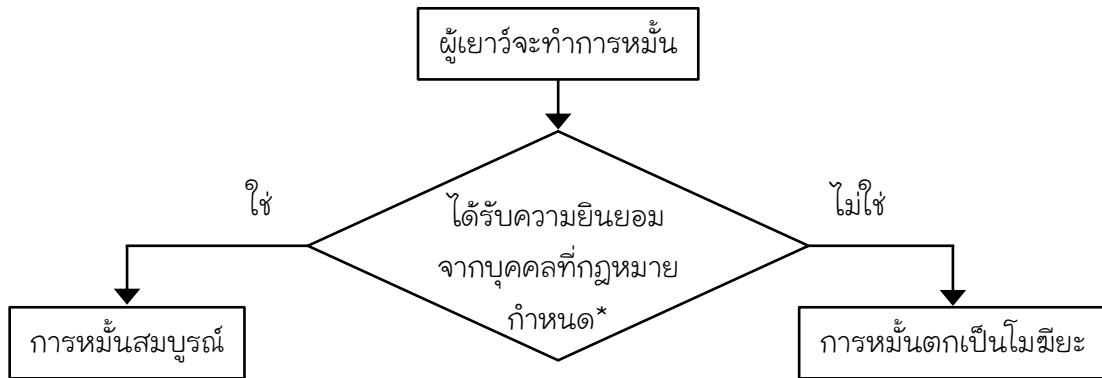
เงื่อนไขของการหมั้น

อายุของคู่หมั้น (ม. 1435)

- เงื่อนไขเรื่องอายุของคู่หมั้นไม่ใช่เรื่องความสามารถของบุคคล แต่เป็นเงื่อนไขความสมบูรณ์ของการหมั้น
- การพิจารณาอายุของคู่หมั้นตาม ม. 1435 ต้องแยกพิจารณาจากเรื่องการหมั้นของผู้เยาว์ที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม ตาม ม. 1436
- ฎีกา 3072/2547 - ขณะที่หมั้น คู่หมั้นฝ่ายหญิงยังมีอายุไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด การหมั้นจึงตกเป็นโมฆะ โจทก์ซึ่งเป็นบิดาของคู่หมั้นฝ่ายชายไม่ทราบเรื่องอายุ มารดาของคู่หมั้นฝ่ายหญิงและหญิงต้องคืนสินสอดและของหมั้นตามลาภมิควรได้

การหมั้นของผู้เยาว์ (ม. 1436)

* บุคคลที่กฎหมายกำหนดได้แก่

- (1) มีทั้งบิดามารดา = บิดาและมารดา
- (2) บิดาหรือมารดาตาย, ถูกถอนอำนาจปกครอง, ไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอม, โดยพฤติการณ์แล้วไม่อาจขอความยินยอม = บิดาหรือมารดา
- (3) ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม = ผู้รับบุตรบุญธรรม
- (4) ไม่มีบุคคลตาม (1) - (3) หรือมีแต่ถูกถอนอำนาจปกครอง = ผู้ปกครอง

- การหมั้นต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ม. 1435 ก่อน จึงจะพิจารณาตาม ม. 1436
- การให้ความยินยอมไม่มีแบบ ผู้ให้ความยินยอมจึงสามารถให้ความยินยอมด้วยหนังสือหรือวาจาก็ได้
- กรณีบิดาหรือมารดาไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอมไม่จำเป็นต้องถูกถอนอำนาจปกครองแล้ว
- ในกรณีที่ผู้เยาว์มีทั้งบิดามารดาและทั้งสองคนสามารถให้ความยินยอมได้ แต่มีคนใดคนหนึ่งไม่ยินยอม = ถือว่าไม่ได้รับความยินยอม

ของหมั้นและสินสอด (ม. 1437)

ของหมั้น

- ของหมั้นจะมีราคาเท่าใดก็ได้
- ของหมั้นจะเป็นวัตถุที่มีรูปร่างหรือวัตถุไม่มีรูปร่างก็ได้
- ทรัพย์สินที่มอบให้ต้องมีเจตนาเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรส หากผู้หมั้นส่งมอบทรัพย์สินให้ผู้รับหมั้นด้วยวัตถุประสงค์อื่น จะไม่ใช่ของหมั้น